

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

ПЕТРУК ІВАН АНАТОЛІЙОВИЧ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«ПРАЦІВНИКИ»

Картина у змішаній техніці

Спеціальність 023 - «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Освітньо-професійна програма: «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Науковий керівник:

СКЛЯРЕНКО НАТАЛІЯ ВЛАДИСЛАВІВНА,

професор, доктор мистецтвознавства

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 13

засідання кафедри образотворчого мистецтва

від 21.05. 2025 р.

Завідувач кафедри:

(п. п. М.) Прокорови Т.А.

Луцьк - 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	5
1.1. Зображення праці в мистецтві: від античності до сучасності ...	5
1.2. Інтерпретації образу робітника у мистецтві.....	8
1.3. Використання мішаної техніки у створенні сюжетно-фігуративних композицій.....	12
РОЗДІЛ 2. ТВОРЧА ЧАСТИНА	
2.1. Ескізна розробка та пошук композиційного рішення.....	
2.2. Вибір матеріалів та технічних прийомів.....	
2.3. Етапи виконання картини.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Сюжетно-фігуративний живопис є одним із найдавніших засобів художнього вираження, який дозволяє не лише передавати візуальні образи, а й відображати соціальні, культурні, історичні та філософські ідеї. Від наскельного живопису до сучасних форм візуального мистецтва зображення людини та її діяльності залишаються важливим інструментом комунікації між епохами, суспільствами та індивідуальними світоглядами.

Однією з наскрізних тем у живописі є зображення праці — як невід’ємної частини людського існування. Робітничий клас, як соціальний та культурний феномен, посідав значне місце в мистецтві XIX–XX століття, а сьогодні знову актуалізується в контексті змін у трудових практиках, етики праці, війни, кризи ідентичностей.

У сучасному мистецтві відчутно зростає інтерес до мішаних технік, які дозволяють створювати багатошарові, тактильні, психологічно насичені твори. Саме поєднання сюжетно-фігуративного зображення та мішаної техніки дозволяє художнику розкрити тему праці по-новому. Візуальне осмислення праці стає інструментом відновлення поваги до щоденної роботи, незалежно від її виду.

Таким чином, аналіз і створення сюжетно-фігуративної картини «Робітники», виконаної в мішаній техніці, є актуальним як з мистецтвознавчої, так і з соціокультурної точки зору. Це дослідження дозволяє простежити еволюцію образу робітника в мистецтві, виявити потенціал новітніх технік та утвердити цінність праці як теми, гідної художнього осмислення.

Об’єкт дослідження. Сюжетно-фігуративний живопис як напрям образотворчого мистецтва.

Предмет дослідження. Особливості використання мішаної техніки у створенні сюжетно-фігуративної картини на тему праці.

Мета дослідження. Метою є виявлення особливостей сюжетно-фігуративного живопису, аналіз художнього потенціалу мішаної техніки у

візуалізації теми праці та створення авторської композиції «Робітники», яка поєднує традиційні і сучасні засоби художнього вираження.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких **завдань**:

1. Проаналізувати історичні аспекти зображення робітників у живописі, простеживши трансформацію цього образу від класичних традицій до сучасних інтерпретацій.

2. Визначити ключові особливості сюжетно-фігуративного живопису та його значення у контексті соціального і філософського змісту твору.

3. Дослідити мішану техніку як художній прийом, її можливості у створенні глибоких, багатопланових композицій.

4. Охарактеризувати стилістичні особливості й технічні прийоми, застосовані митцями різних епох для візуалізації теми праці.

5. Розробити концепцію та реалізувати власний художній проєкт — сюжетно-фігуративну картину «Робітники» в мішаній техніці з урахуванням отриманих теоретичних висновків.

Новизна роботи полягає в поєднанні мистецтвознавчого аналізу сюжетно-фігуративного живопису з практичним вивченням і застосуванням мішаної техніки у зображенні теми праці. У дослідженні розглядаються сучасні інтерпретації образу робітника, що виходять за межі традиційного трактування, а також пропонується авторське художнє рішення, яке відображає актуальні соціокультурні зміни у сприйнятті праці як універсальної людської цінності.

Теоретичне значення. Дослідження поглиблює уявлення про взаємозв'язок між художньою формою, технікою виконання і соціальним змістом твору, а також може бути використане у вивченні сучасних тенденцій візуального мистецтва в освітньому процесі.

Практичне значення. Робота може експонуватись на художніх виставках, використовуватись як елемент оформлення інтер'єру.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається з теоретичної та творчої частин. Теоретична частина складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1.1. Зображення праці в мистецтві: від античності до XXI століття

Тема праці, робітничої діяльності та ремесла є наскрізною у світовому образотворчому мистецтві, починаючи з найдавніших часів. Вона не лише відображає матеріальну сторону людського життя, а й несе глибоке філософське та соціальне навантаження. Саме через працю людина пізнає себе, формує стосунки з іншими, вибудовує суспільство та творить культуру [17; 18]. Зображення праці у живописі завжди було більше, ніж просто ілюстрацією — воно виконувало роль символу, маніфесту, відображення цінностей певної епохи.

Зацікавлення темою праці у мистецтві пов'язане з глибоким переконанням, що кожна професія — важлива, а будь-яка форма людської діяльності заслуговує на повагу та художнє осмислення. У світі, де часто більше цінують успіх і зовнішні досягнення, мені хочеться звернути увагу на людей, які щодня створюють реальність навколо нас — робітників, майстрів, техніків, землеробів, медиків, водіїв. Вони рідко стають героями великих полотен у музеях, але саме їхня праця формує наш світ. Саме тому була обрана тема створення сюжетно-фігуративної картини «Робітники», яка не лише художньо інтерпретує тему праці, а й слугує візуальним визнанням значущості робочої людини в усіх її проявах.

У мистецтві Стародавньої Греції та Риму праця часто зображувалася у контексті міфології — через сцени ковальства (Гефест), землеробства, мореплавства [16]. Людина праці асоціювалась із фізичною силою, витривалістю та мужністю. Ці образи не були ідеалізованими, але й не принижувались — вони підкреслювали необхідність гармонійного поєднання інтелектуальної і фізичної діяльності в житті громадянина [19].

У християнському мистецтві праця набула нового виміру — як морального обов'язку. Селяни, ремісники, каменярі зображувались у мініатюрах і вітражах

як ті, що виконують «богоугодну працю» [2; 12]. Особливе місце займала праця як покута — образи майстрів, що будують собори, ілюстрували жертовність і духовний сенс робітничої діяльності.

Період відродження і бароко повертає увагу до людського тіла, жесту, індивідуальності. Праця все ще зображується, але частіше у вигляді алегорій (наприклад, «Чотири пори року», «П'ять почуттів» тощо). Художники прагнули показати шляхетність і велич у звичних процесах — від жнив до теслярської роботи. І хоча робітник рідко був героєм центру композиції, він став постійним учасником візуального простору, що формує картину світу [8; 9].

Із розвитком індустріалізації образ робітника вийшов на перший план. Художники-реалісти, як-от Гюстав Курбе, Жан-Франсуа Мілле чи Ілля Рєпін, фокусувались на повсякденній праці селян, рибалок, будівельників [14]. Це була перша спроба надати звичайній людині центральне місце у художньому наративі. Змінюється не лише форма подачі, а й емоційна глибина: праця стає драматичною, героїчною, іноді трагічною. Саме в цей час закладається уявлення про робітника як гідного героя нового суспільства.

XX століття — період соціальних потрясінь і революцій, як наслідок образ робітника набуває особливої ваги. Соціалістичний реалізм формує канон ідеального працівника — сильного, молодого, впевненого, частково міфологізованого [5]. У той же час, у країнах Заходу робітничу тему осмислюють по-іншому: модернізм, експресіонізм, кубізм використовують образ праці як метафору людського існування, внутрішнього напруження, рутини або відчуження [3].

У XXI столітті художники переосмислюють тему праці крізь призму глобалізації, екології, технологій. Робітники більше не зображуються лише як символ сили чи героїзму — часто акцент робиться на втомі, механізації праці, індивідуальній історії кожної людини [11]. З'являються фотографічні й мультимедійні проекти, присвячені невидимій праці: прибиральникам, доглядальницям, водіям. Це повертає глядача до ключової ідеї: будь-яка праця — важлива, гідна та заслуговує на художню увагу [15].

Таким чином, зображення праці в мистецтві — це не лише тема, але й засіб розповісти про людину, її гідність, виклики і роль у суспільстві. Сюжетно-фігуративний живопис на тему робітників дозволяє поєднати гуманістичну традицію з сучасними візуальними формами, а мішана техніка дає можливість глибше зануритись у фактуру життя і праці [13].

1.2. Інтерпретації образу робітника у мистецтві

Період XIX–XX століття був особливо насиченим для розвитку теми праці в образотворчому мистецтві. Саме в цей час робітник, як окрема художня фігура, починає відігравати все помітнішу роль, уособлюючи глибші соціальні, філософські й навіть духовні смисли. Зображення робітників перестають бути лише фоновими елементами побутових сцен — вони стають центральними персонажами сюжетно-фігуративного живопису, символами цілого етапу людської цивілізації.

У добу реалізму (XIX століття) художники дедалі частіше зверталися до зображення звичайної праці як головного мотиву своїх творів. Одним із ключових художників цього напрямку став французький митець Жан-Франсуа Мілле, чия картина «Сіяч» стала символом гідності селянської праці. У цих творах ми бачимо робітників не як абстрактні типажі, а як особистості — втомлені, зосереджені, але сповнені внутрішньої сили.

Цей підхід перегукується з українською народною традицією, де праця — особливо на землі — завжди асоціювалась із чеснотою, спокоєм і глибинною зв'язком із природою [5].

У першій половині XX століття, особливо в країнах радянського блоку, домінуючим став соціалістичний реалізм, що романтизував працю як героїчний подвиг. Робітники, трактористки, шахтарі зображувалися як «нові титани» доби — сильні, усміхнені, переконані у своїй історичній місії.

Це були ідеалізовані образи, які, хоча й втрачали індивідуальність, проте формували нову візуальну мову, спрямовану на піднесення значення фізичної та колективної праці. Художники на кшталт Олександра Дейнеки чи українського митця Михайла Хмелька створювали масштабні полотна, що підкреслювали монументальність робітничої праці як символу державотворення [8].

Модерністські підходи додали до зображення робітника нових сенсів. У творчості Вінсента ван Гога праця набуває метафізичного значення — вона розглядається як акт духовного відродження та внутрішньої трансформації.

Наприклад, у «Сіячеві» (1888) людина й земля зливаються в єдиний життєвий процес, що символізує космічну гармонію [12].

У німецькому експресіонізмі, навпаки, праця зображувалась у трагічному, навіть гротескному ключі. Митці як Георг Грос чи Отто Дікс створювали образи робітників у контексті виснаження, відчуження та поствоєнної травми — вони виступали як критика системи, яка експлуатує людину.

В українському мистецтві тема праці нерозривно пов'язана з ідеєю національної ідентичності. Твори Катерини Білокур, Марії Примаченко, Федора Кричевського передають не лише побутову, а й сакральну значимість праці. Тут вона — як форма зв'язку з рідною землею, з традицією, з глибоким внутрішнім спокоєм і філософською мудрістю.

Цікавою є й репрезентація жіночої праці — образ жінки-робітниці чи селянки входить у художню площину як візуальне уособлення сили, турботи, витривалості. Таке бачення було важливим для формування повноцінного образу праці як універсальної людської цінності, незалежно від статі чи соціального статусу [11].

Упродовж XIX–XX століття образ робітника в живописі еволюціонував від реалістичного фіксування соціальних типів до символічного образу гідності, боротьби, метафізичної напруги. Усі ці візуальні стратегії — реалізм, соціалістичний реалізм, модернізм — показують, що праця завжди була і залишається фундаментальною цінністю, гідною художнього осмислення.

У XXI столітті тема праці в образотворчому мистецтві зазнала глибокої трансформації. З одного боку, художники більше не обмежені рамками стилістичних канонів чи ідеологічних доктрин. З іншого — сам образ робітника ускладнився: він більше не є суто фізичним типажем або символом класової боротьби, а перетворюється на багатовимірний знак людської участі у глобальних процесах.

Сучасні митці осмислюють працю не тільки як фізичне зусилля, а як інтелектуальну, емоційну й навіть цифрову діяльність. Робітник у новому мистецтві — це не лише токарь чи будівельник, а й айтишник, кур'єр,

бортпровідниця, бариста, прибиральниця. Усі ці фігури візуалізуються не як «герої» чи «жертви», а як люди з історією, особистості, чия щоденна праця формує культурний ландшафт сучасності.

Постіндустріальна доба внесла свої корективи: робота дедалі більше асоціюється з невидимими зусиллями, віддаленою комунікацією, емоційним вигоранням. Багато сучасних українських митців, зокрема Жанна Кадирова, використовують образ робітника як метафору зруйнованої інфраструктури, втрати зв'язку з матеріальним світом.

Також зростає інтерес до феміністичних інтерпретацій: праця жінки — як доглядова, так і професійна — набуває центрального значення у виставкових проєктах, інсталяціях, вуличному мистецтві [5].

Замість монументальних фігур чи масових сцен сучасне мистецтво все частіше звертається до особистих історій — автопортретів на тлі робочого середовища, сцен з повсякденної рутини, або навіть архівних документів як основи для колажів та відеоарту.

Наприклад, українські художники у період після 2014 року часто працювали з темою переформатування праці в умовах війни: військові як працівники нової реальності, волонтери, швачки, фермери на деокупованих територіях — усе це фіксується у живописі, графіці, перформансах.

Сучасне мистецтво широко застосовує мішані техніки, що дозволяють передати не лише зовнішню реальність праці, а й внутрішній стан, текстури відчуттів, багатшаровість емоцій. Тут і колаж, і гравюра, і живопис, і об'єкти, створені з «робітничих» матеріалів — бетону, металу, дерева. Такий підхід дозволяє зробити акцент не лише на сюжеті, а й на матеріальній сутності праці.

Деякі автори, як-от Йоганнес Іттен у своїй книзі «Мистецтво кольору», наголошують, що колір і фактура можуть бути не менш промовистими, ніж сюжет. Саме тому сучасні художники часто створюють картини, де образ працівника розкривається через символіку кольору, напругу ліній, фрагментарність фігур [13].

Сьогоднішні мистецькі практики дедалі більше схиляються до концептуального осмислення праці. У центрі — не лише працівник, а й механізми праці, залежність від системи, відчуження, автоматизація, зміна темпів і цінностей. Усе це набуває художнього вираження як спосіб критики споживацтва, капіталізму, ідеї «успіху через виснаження».

Моральна складова зображення праці знову стає актуальною — але тепер через призму індивідуального вибору, психічного стану, свободи або її відсутності [17]. Це перегукується із філософією праці в контексті Ніцше — пошук сенсу через дію, навіть коли вона монотонна, — як спосіб наблизитися до своєї сутності [18].

Сучасне мистецтво не лише продовжує тему праці, а й переосмислює її в контексті нових викликів: цифровізації, війни, кризи ідентичностей. Образ робітника більше не є лише соціальним чи фізичним — це символ людини, що створює, адаптується, перемагає. А художник, зображуючи працю, нагадує: кожна професія, кожна справа має значення, бо в ній — людський дух, напруження і краса зусилля.

1.3. Використання мішаної техніки у створенні сюжетно-фігуративних композицій

Сюжетно-фігуративний живопис є одним із ключових напрямів образотворчого мистецтва, що орієнтований на відтворення конкретних подій, дій чи сцен із життя через зображення фігур людей, тварин або антропоморфізованих образів. Його головною особливістю є наявність сюжету — композиційного ядра, що об'єднує зображувані елементи в цілісну історію, яка апелює до глядача на емоційному, символічному або інтелектуальному рівні [1].

Історично сюжетно-фігуративний живопис виник ще в античні часи, набувши розвитку в епоху Відродження, коли фігура людини стала центральним об'єктом мистецтва. Протягом століть цей жанр змінювався — від монументальних біблійних сцен до камерних побутових інтерпретацій, але завжди зберігав свій гуманістичний фокус [8].

Фігуративність у мистецтві підкреслює зв'язок людини з довкіллям, соціумом і власною ідентичністю. У роботах багатьох українських художників — як класиків, так і сучасників — сюжет стає засобом розкриття складних соціальних тем, таких як праця, боротьба, пам'ять і гідність [8, 13].

Колір у сюжетно-фігуративному живописі відіграє не лише декоративну роль, а стає носієм смислів, створює настрій і поглиблює символічне звучання сцени. Наприклад, теплі відтінки можуть акцентувати емоційну близькість і людяність, тоді як холодні — напругу чи відстороненість [13].

Композиція сюжетної картини часто вибудовується за класичними принципами: симетрії, золотого перетину, контрасту руху і статичності. Водночас сучасне мистецтво прагне деконструювати ці принципи, вводячи нові акценти і способи візуального оповідання [5, 8].

Сучасні художники все частіше використовують фігуративний підхід для відображення соціальної критики, феміністичних, екологічних, трудових та ідентичнісних тем. Таким чином, сюжетно-фігуративний живопис виступає не лише візуальним мистецтвом, а й формою візуального діалогу з суспільством [5].

Цей жанр особливо актуальний для теми праці, адже дозволяє персоніфікувати абстрактні поняття, показати людське обличчя роботи — незалежно від епохи чи професії. Це водночас і вшанування щоденної праці, і спосіб донести ідею про важливість будь-якого виду діяльності.

Сюжетно-фігуративна картина, як форма мистецького висловлювання, передбачає зображення людини у певному соціальному, історичному або філософському контексті. У таких роботах головну увагу зосереджено не лише на образі, а й на взаємодії персонажа з навколишнім середовищем, вираженні емоцій, руху, напруження або спокою. В умовах сучасного мистецтва, де особливо цінуються оригінальність, експеримент і емоційна виразність, мішана техніка відкриває нові можливості для глибокої візуалізації цих сюжетів.

Мішана техніка — це спосіб створення художнього твору шляхом поєднання кількох різних матеріалів, інструментів або способів нанесення зображення. Вона не лише розширює виражальні можливості митця, а й стимулює до експерименту, перетворюючи сам процес творчості на дослідження структури, фактури й взаємодії матеріалів [1].

Однією з найпоширеніших форм мішаної техніки є поєднання акрилу з пастеллю, олівцем, вугіллям або колажем. Такий підхід дозволяє поєднати прозорість і динаміку акрилу з текстурністю і м'якістю сухих матеріалів [1, 13]. Також часто застосовуються:

- Акрил + маркери або чорнило — створюють яскравий контраст графічності й живописності;
- Олія + текстурна паста — для фактурних та об'ємних ефектів;
- Колажування із використанням газет, фотографій, тканини, дерева — відкрите поле для персонального наративу [5].

У мішаній техніці особливе значення має фактура — вона формує візуальний ритм картини й здатна викликати тактильні асоціації. Робота з фактурними шарами дозволяє краще передати напруження, глибину та багатовимірність образу. Це особливо важливо в темі зображення людської

праці, де хочеться показати не лише дію, а й відчуття зусилля, ваги, емоційного стану [5, 13].

У контексті сучасного сюжетно-фігуративного мистецтва мішана техніка:

- забезпечує більшу свободу композиційного рішення;
- сприяє асоціативному мисленню, що дозволяє глядачу інтерпретувати зображення більш особисто;
- дозволяє підкреслити контраст між реальним і символічним, що дуже цінно в темах праці, соціальної нерівності, гідності [5].

На українському мистецькому ґрунті мішана техніка активно використовується сучасними художниками, які шукають нові форми осмислення національної ідентичності, пам'яті, війни, праці. У творах авторів, представлених у книзі «(Не)свідоме мистецтво» (Геращенко О.) видно, як матеріал стає частиною концепту, а не лише засобом [5].

Мішана техніка приваблює своєю свободою та непередбачуваністю. Вона дозволяє не лише передати задумане, а й вступити в діалог із матеріалом, відчутти взаємодію між шарами, фактурами, барвами. Це дає відчуття живого мистецтва — такого, що народжується не лише в уяві, а й безпосередньо на полотні.

Саме завдяки цій гнучкості мішана техніка ідеально підходить для втілення творчих робіт, проте вона також вимагає терпіння, зусилля, вміння поєднувати різне — як і художній процес у змішаному форматі.

Змішування матеріалів — наприклад, акрилу з текстилем, пастелі з тушшю, графітового малюнка з друкованими елементами — дозволяє досягти різних художніх ефектів, таких як контраст між реалістичною деталізацією та експресивними плямами кольору, або між щільними, важкими текстурами й легкими, прозорими шарами. Це допомагає глибше передати настрій, атмосферу та психологічний стан зображуваних персонажів.

Особливо ефективною є мішана техніка у темі праці, оскільки текстурність, нашарування, матеріальність самої техніки резонують із самою суттю робочого процесу — повторенням дій, зусиллям, напругою, фізичною взаємодією з матеріалом.

У сучасному мистецтві мішану техніку активно використовують українські художники — зокрема ті, що працюють із соціально-політичними темами (наприклад, Дмитро Дупешко, Хельга Венгрюк, Євген Завалій у книзі «Ловці світла» [11]). Їхні твори демонструють, як можна поєднати традиційні образи з новими технічними підходами, зберігаючи глибоку ідею та чуттєву естетику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берлач О. П. Графічні техніки в образотворчому мистецтві: навч. посібник. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2022. 103 с.
2. Богомазова О. Український новий живопис: пошуки та експерименти 1970-х років. Київ: Видавництво «Арт-Прес», 2008. 200 с.
3. Біблія. Переклад Івана Огієнка. Київ: Українське Біблійне Товариство, 2010.
4. Британіка. Середньовічна стрільба з лука в Європі. 2023 рік.
5. Верещагін Д. Історія українського живопису. Київ: Видавництво Дмитра Бураго, 2019.
6. Волошин Л. Творці українського модерну: Олена Кульчицька. Образотворче мистецтво. 2005. 46-49 с.
7. Геращенко О. (Не)свідоме мистецтво. Художні рефлексії. Україна після 2013. Київ: Основи, 2022. 256 с.
8. Геррігель Е. Дзен у мистецтві стрільби з лука. Львів: Свічадо, 1992.
9. Гомбрих Е. Історія мистецтва. Київ: ArtHuss, 2021.
10. Горбачов Д. Шедеври українського живопису. Київ: Мистецтво, 2012. 512 с.
11. Джеджора О. Історія Європейської цивілізації. Частина перша: До кінця XVIII століття. Львів: ЛБА, 1999.
12. Дмитренко Т. Соціалістичний реалізм у живописі: ідеологія та естетика. Харків: Фоліо, 2020.
13. Дупешко, М., Венгринюк, Х., Завалій, Є. Ловці світла: історії українських художників. Київ: Чорні вівці, 2023. 40 с.
14. Дубінська І. Український живопис 1980-х років: експеримент і пошуки нового виразу. Київ: Видавництво «Мистецтво», 2016. 376 с.
15. Еліаде М. Міф про вічне повернення. Львів: Світ, 1998.
16. Іттен Й. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.

17. Іванова М. Художні напрями в українському живописі 1930-х років. Мистецька конференція « Розвиток українського мистецтва». Київ. 2018. 76-89 с.
18. Кіндер Г., Хільгеман В. Всесвітня історія. Київ: Знання-Прес, 2001.
19. Коельйо П. Шлях лучника. Київ: КСД, 2021.
20. Кириченко М.А. Кириченко І.М. « Основи образотворчої грамоти»//М.А. Кириченко, І.М. Кириченко- Київ « Вища школа»- 2001р.,с.42-231.
21. Крюкова Г.О. Теоретичні основи композиції в образотворчому мистецтві. Наукове мислення:2018 рік: Всеукр.прак-пізнав. Інтернет -конф., 23 лист. 2018р.
22. Кун М. Міфи Давньої Греції. Тернопіль: Тарнекс-Мальви, 1993.
23. Морозов А. Зло: Метафізичні та богословські виміри. Київ: КНТЕУ, 2018.
24. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Київ: Основи, 2003.
25. Фолкнер Р. О. Міфи стародавнього Єгипту. Київ: Основи, 2002.

ДОДАТКИ

Робота над основним шаром практичної частини кваліфікаційної роботи.

Загальний вигляд бакалаврської кваліфікаційної роботи.

АНОТАЦІЯ

До кваліфікаційної роботи бакалавра

На тему: «РОБІТНИКИ» СЮЖЕТНО-ФІГУРАТИВНА КАРТИНА У
МІШАНІЙ ТЕХНІЦІ

студента Мист-42 групи спеціальності «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»

ПЕТРУК ІВАН АНАТОЛІЙОВИЧ

Науковий керівник: СКЛЯРЕНКО НАТАЛІЯ ВЛАДИСЛАВІВНА

У кваліфікаційній роботі здійснено творчу працю у техніці мішаного живопису. Метою роботи є дослідження особливостей сюжетно-фігуративного живопису та виявлення потенціалу мішаної техніки у зображенні теми праці, а також показати образ робітника як важливої складової соціокультурного контексту та створити авторську композицію «Робітники».

У першому розділі роботи проаналізовано історичний розвиток зображення праці в образотворчому мистецтві — від античності до сучасності. Розглянуто трансформацію образу робітничого класу через призму художніх стилів: реалізму, соціалістичного реалізму, модернізму та сучасних концептуальних підходів.

Другий розділ присвячено творчій частині роботи. Описано особливості сюжетно-фігуративного живопису, пошук композиції, розміщення фігури у просторі. Розглянуто творчий процес створення образу, акцентуючи увагу на композиційних та колористичних рішеннях та виборі мішаної техніки для виконання.

Створена картина відображає повагу до будь-якої професії, підкреслює цінність праці як основи суспільного життя та демонструє сучасний підхід до сюжетного живопису. Матеріали дослідження можуть бути корисними у мистецькій освіті, творчих проєктах та виставковій діяльності.

Ключові слова: живопис, робітники, праця, композиція, фактура, сучасне.